

Uppdaterad åtgärdstabell 2021–2027 för Åtgärdsprogram för fönstervingespinnare

(Dysauxes ancilla)

Hotkategori: **AKUT HOTAD (CR)**

Åtgärdstabellen har upprättats av
Helena Lager, Länsstyrelsen i Kalmar län

NATURVÅRDSVERKET

Naturvårdsverket

Tel: 010-698 10 00

E-post: registrator@naturvardsverket.se

Postadress: Naturvårdsverket, 106 48 Stockholm

Internet: www.naturvardsverket.se

Koordinerande myndighet:

Länsstyrelsen Kalmar län

Tel: 010-223 80 00

E-post: kalmar@lansstyrelsen.se

Postadress: 391 86 Kalmar

Internet: www.lansstyrelsen.se/kalmar

Förord

Åtgärdsprogram för hotade arter och naturtyper och deras genomförande är ett av flera verktyg för att nå det av riksdagen beslutade miljökvalitetsmålet *Ett rikt växt- och djurliv*, och även de övriga sex ekosystemrelaterade miljökvalitetsmålen. Åtgärdsprogram för hotade arter och naturtyper bidrar också till att bevara arter och naturtyper inom EU:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektiv samt att uppnå mål inom Konventionen för biologisk mångfald och i de Globala målen för hållbar utveckling om att hejda förlusten av biologisk mångfald.

Åtgärdsprogrammet för fönstervingespinnare 2005–2008 togs fram av Per-Eric Betzholtz och har koordinerats nationellt av Länsstyrelsen i Kalmar län. Programmet slutredovisades 2008 och förlängdes i sin nuvarande form fram till 2014. En ny slutredovisning lämnades in 2014 till Naturvårdsverket, som beslutade att förlänga programmet till och med 2019 med uppdatering av åtgärdstabellen. Åtgärdstabellen blev aldrig fastställd av Naturvårdsverket. Efter denna programperiod har ytterligare en redovisning gjorts för perioden 2016–2020 och Naturvårdsverket beslutade att förlänga programmet till och med 2027 och att en ny åtgärdstabell skulle upprättas. Vid uppdateringen av åtgärdstabellen har även vision, långsiktiga och kortsiktiga mål uppdaterats.

Rapporten innehåller mål samt en kortfattad presentation av angelägna åtgärder under tiden 2020–2027 för att artens bevarandestatus i Sverige ska kunna förbättras. Åtgärderna samordnas mellan olika intressenter, vilket får till följd att kunskapen om och förståelsen för arten ökar. Förankring av åtgärderna har skett genom samråd med berörda aktörer.

Samlad information om åtgärdsprogrammet finns på Naturvårdsverkets hemsida: Åtgärdsprogram för fönstervingespinnare (lavdagsvärmare), ISBN 978-91-620-5457-0.

Stockholm mars 2023

Maria Widemo
Chef Artenheten

Fastställelse och giltighet

Naturvårdsverket beslutade i mars 2023 att fastställa en uppdaterad åtgärdstabell 2021–2027 för åtgärdsprogrammet för fönstervingespinnare, inklusive ändringar i vision, långsiktiga och kortsiktiga mål, NV-02748-23. Den uppdaterade åtgärdstabellen är tillsammans med åtgärdsprogrammet vägledande, ej formellt bindande dokument.

När giltighetstiden för ett program går ut ska programmets nationella koordinator slutredovisa genomförda åtgärder, resultat och måluppfyllelse under den gångna programperioden. Programmets fortsättning, djupare utvärderingsbehov och ambitionsnivå avgörs av Naturvårdsverket i samråd med programmets nationella koordinator och SLU Artdatabanken. Giltighetsperioden för åtgärdsprogrammet förlängs om det inte fattas beslut om att programmet ska upphöra eller ett nytt program fastställs.

Innehåll

FÖRORD	3
FASTSTÄLLELSE OCH GILTIGHET	3
INNEHÅLL	4
BAKGRUNDSBESKRIVNING	5
VISION OCH MÅL	6
Vision	6
Långsiktigt mål	6
Kortsiktigt mål	6
ÅTGÄRDER OCH REKOMMENDATIONER	7
Dialog och samverkan	7
Åtgärder i fält	7
Habitatriktade åtgärder	7
Datainsamling i fält	7
Uppföljning	7
Övervakning	7
BILAGA 1.	8

Bakgrundsbeskrivning

Fönstervingespinnare är i Norden endast fast förekommande på strandvallen vid Beijershamn, vilket är den sista resten av en tidigare något vidare utbredning på Öland. Förekomstområdet är endast ca 4 ha och populationsstorleken skattas till 1000–2000 individer. Arten är rödlistad som Akut hotad (CR) i Sverige. Larven lever på och i förna samt på låga plantor, exempelvis gråfibbla (*Pilosella officinarium*) och backtimjan (*Thymus serpyllum*). Utveckling av ägg och larver är värmekrävande, vilket framgår av att äggläggande honor och larver förekommer längs sydvända kantzoner mellan torrängar och lövskog, och på sydvästsluttande delar av strandvallen. För att säkerställa den framtida förekomsten av arten bör det kvarvarande förekomstområdet behålla den livsmiljö som fönstervingespinnare kräver. En viktig åtgärd är att motverka igenväxningen av landskapet. Detta kan ske genom bete eller med manuella röjningar. Om bete används är det synnerligen viktigt att anpassa detta, eftersom alltför hårt betade marker undviks av fönstervingespinnare och därmed skulle ha en negativ effekt.

Under 2018 har det tagits fram ett reviderat förslag till åtgärdstabell. Åtgärder som har genomförts under tidigare programperioder har tagits bort från åtgärdstabellen och löpande åtgärder har anpassats till rådande kunskaps- och åtgärdsåtgärder. Många av åtgärderna är inte genomförda och det har tillkommit nya åtgärder. De viktigaste åtgärderna som föreslås i den uppdaterade åtgärdstabellen är hävd genom slåtter eller bete och restaurering av närliggande områden.

De åtgärder som förutsätts finansieras av Naturvårdsverkets medel för genomförande av åtgärdsprogram för hotade arter beräknas totalt uppgå till 400 000 kr under giltighetsperioden 2021–2027.

Vision och mål

Vision

Målsättningen med åtgärdsprogrammet för fönstervingespinnare är att uppnå en gynnsam bevarandestatus för arten.

Långsiktigt mål

För att uthålligt uppnå en gynnsam bevarandestatus, och för att fönstervingespinnare inte längre ska kategoriseras som hotad på rödlistan, krävs att arten förekommer i minst fem delpopulationer på Öland. Den sammanlagda populationsstorleken ska vara minst 3 000 individer under ett normalår.

Kortsiktigt mål

Målsättningen med åtgärdsprogrammet för fönstervingespinnare är att uppnå en gynnsam bevarandestatus för arten. På kort sikt innebär detta att den kvarvarande populationen ska kunna fortleva (minst 2000 individer under ett normalår), samt att minst en delpopulation har etablerats i norra Beijershamn.

- Utöka arealen lämpligt habitat i förekomstområdet så att den uppgår till minst åtta hektar.
- Restaurering av minst ett nytt delområde (minst två hektar) ska ha skett vid periodens slut.

Åtgärder och rekommendationer

Dialog och samverkan

Löpande information till och möten med markägare, brukare, kommun och experter är nödvändig för att öka förståelsen för behov av riktade skötselåtgärder för fönstervingespinnare.

Åtgärder i fält

Habitatriktade åtgärder

Fönstervingespinnarens nuvarande utbredningsområde är ca 4 hektar stort och ingår numera i naturreservatet Beijershamn. Biotopvård och restaurering av livsmiljöer inom detta område finansieras därför av skötselanslaget. Skötseln består av slätter under juli/augusti.

Bland annat behöver nya öppningar i stängslet på sandvallen (ca 400 meter) göras och det sker årlig röjning av slyuppslag. Dock är det avgörande för artens fortlevnad att den förekommer på mer än en lokal. Därför ingår finansiering av restaurering av två närliggande områden vid Beijershamn: en strandvall i norra delen (ca 2 hektar) och ett område öster om strandvallen (ca 6 hektar). Detta för att arten ska kunna spridas dit.

Datainsamling i fält

Uppföljning

De restaurerade ytorna följs upp året efter åtgärd och därefter efter tre år. Uppföljningen används för att följa populationsutvecklingen och för att se hur arten svarar på genomförda åtgärder.

Övervakning

Arten övervakas översiktligt årligen genom att området besöks två gånger i juli månad (ca 10 och 20 juli). Indexmetoden används för att följa populationsutvecklingen och för att se hur arten svarar på genomförda åtgärder.

Bilaga 1.

Föreslagna åtgärder

Kategori: Ordinarie ÅGP samt Områdesskydd och förvaltning

Åtgärd	Län	Område/ Lokal	Aktör	Finansiär	Uppskattad kostnad NV-ÅGP	Uppskattad kostnad annan finansiär	Prioritet	Genomförs senast ³
Samverkan								
Kontinuerlig rådgivning	H	Förekomstområde	Lst	NV-ÅGP			2	Vid behov
Åtgärder i fält								
Nya öppningar i stängsel	H	Södra delen av strandvallen	Lst	NV-skötsel		10 000	1	2023
Slätter, augusti/september	H	Stugområdet	Lst	NV-skötsel		50 000	1	Årligen
Restaurering	H	Strandvall i norra Beijershamn	Lst	NV-ÅGP	100 000		1	2026
Restaurering	H	Område öster strandvallen vid Beijershamn	Lst	NV_ÅGP	300 000		1	2026
Datainsamling i fält^{1,2}								
Övervakning index-metod	H	Förekomstområdet (10 och 20 juli)	Lst	NV-skötsel		50 000	1	Årligen ⁴
<i>Total uppskattad kostnad för åren 2021–2027</i>					<i>400 000</i>	<i>210 000</i>		

- ¹ – Inventering som inte är planerad enligt Bilaga 1 kan utföras i mindre omfattning även i län/områden/lokaler som inte är listad som berörda län enligt ovan om det förekommer starka indikationer av artens förekomst. Sådana inventeringar ska i förväg stämmas av med koordinerande länsstyrelse för programmet.
- ² – Övervakning har inletts 2021. Möjligheten att lämna över ansvaret på tex faunaväckeriet eller annan ideell övervakning kan undersökas.
- ³ – Angivet år ska ses som en riktlinje under förutsättning att åtgärden kan finansieras och kan komma att flyttas framåt på grund av resursbrist.
- ⁴ – Kostnaden som anges är den totala summan under programperioden

